

Einaky.com

درس دهم

مسئولیت همگانی

- کسی اجناس بی کیفیت را به عنوان کالای مناسب و با کیفیت به مشتریان می فروشد.
- خانواده‌ای در جنگل آتش روشن می کند یا زباله‌های خود را همان جا رها می کند.
- یکی از دوستانمان نسبت به خواندن نماز بی توجهی می کند.
- دانش آموزی به اموال مدرسه و کلاس آسیب می زند.
- خودرویی به علت نقص فنی، بیش از اندازه دود می کند و هوا را آلوده می کند.

چند نمونه از منکرات در جامعه را بنویسید که افراد جامعه با بی تفاوتی از کنار آن ها می گذرند

- به من چه ارتباطی دارد؟ مگر من مسئول کارهای مردم هستم؟
- گفتن من چه فایده‌ای دارد؟ او که به این کار عادت کرده است.
- بالاخره یک نفر پیدا می شود و به او تذکر می دهد.
- من خجالت می کشم چیزی بگویم. اگر من را جلوی دیگران ضایع بکند، چه؟!
- من می ترسم. شاید با من با تندی برخورد بکند.

افراد بی تفاوت، با مشاهده ی منکرات در جامعه با چه دلایلی بی مسئولیتی خود را توجیه می کنند؟

افراد

فعالیت کلاسی

به نظر شما آیا هر یک از دلایل بالا می تواند برای تذکر ندادن به دیگران قابل پذیرش باشد؟ چرا؟

خیر، زیرا همه نسبت به سرنوشت خود و دیگران مسئول هستند و بی توجهی به این امور موجب زیان عمومی خواهد شد. جامعه مانند کشتی است و مردمان آن همچون سرنشینان کشتی هستند که سرنوشت آنها به هم گره خورده است. برای همین اگر در جامعه، شخصی بخواهد قوانین الهی و یا اجتماعی را زیر پا گذارد، نمی توان به سادگی از کنار خطا و گناه وی گذشت

جامعه نیز مانند کشتی است و مردم آن همچون سرنشینان کشتی اند که سرنوشت آنها به هم گره خورده است. برای همین اگر در جامعه، شخصی بخواهد قوانین الهی یا اجتماعی را زیر پا گذارد، نمی‌توان به سادگی از کنار خطا و گناه وی گذشت.

چرا جامعه انسانی را به کشتی تشبیه می‌کنند؟

به همین دلیل یکی از مسئولیت‌های افراد جامعه نسبت به هم، توصیه یکدیگر به کار خیر و پسندیده و بازداشتن هم از کار ناپسند است. این کار همان «امر به معروف و نهی از منکر» است.

امر به معروف و نهی از منکر را تعریف کنید.

البته مؤمنان در این باره مسئولیت بیشتری دارند؛ زیرا آنها ولی یکدیگرند؛ یعنی همدیگر را دوست دارند و نسبت به سرنوشت یکدیگر احساس مسئولیت می‌کنند. آنها همان‌گونه که از سعادت و خوشبختی خود لذت می‌برند، خوشبختی دیگران را نیز برایشان شیرین و شادی آور است. آنها می‌دانند که رسیدن به سعادت دنیا و آخرت تنها با عمل به دستورات دین؛ یعنی انجام اعمال نیک و ترک گناهان امکان‌پذیر است. از همین جهت، هم خود به این دستورات عمل می‌کنند و هم دیگران را به انجام اعمال صالح سفارش می‌کنند و آنان را از ترک واجبات و انجام محرمات باز می‌دارند.

۱- چرا مؤمنان در زمینه امر به معروف و نهی از منکر، مسئولیت بیشتری دارند؟

۲- چرا مؤمنان، ولی یکدیگر هستند؟

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ
يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

مردان و زنان مؤمن،

دوستدار و یاور یکدیگرند

[و از این رو یکدیگر را] امر به معروف

و نهی از منکر می‌کنند.

۱- موضوع آیه ی شریفه چیست؟

۲- با توجه به آیه ی شریفه، ویژگی مردان و زنان با ایمان را بنویسید.

۱ مردم نسبت به سرنوشت دیگران بی تفاوت می‌شوند. ۲ کارهای نادرست و ناپسند در جامعه رواج می‌یابد و زشتی انجام بسیاری از این کارها از بین می‌رود، تا آنجا که حتی برخی زشتی‌ها به عنوان کار معروف و خوب شناخته می‌شود. ۳ تعالیم و دستورات دین در میان مردم فراموش می‌شود و انسان‌های فاسد بر مردم مسلط می‌شوند. ۴ کم‌کم آن قدر گناه و فساد در جامعه فراوان می‌شود که رحمت و برکت خداوند از آن جامعه برداشته و جامعه مستحق عذاب الهی می‌شود.

آثار ترک امر به معروف و نهی از منکر را بنویسید.

امام کاظم علیه السلام می‌فرماید:

«حتماً امر به معروف و نهی از منکر کنید و گرنه شرورترین افراد جامعه بر شما مسلط خواهند شد و در این صورت بهترین‌های شما هم اگر دعا کنند، دیگر مستجاب نخواهد شد!»*

۱- با توجه به سخن امام کاظم علیه السلام نتیجه ترک امر به معروف و نهی از منکر را بنویسید.

۲- یکی از مواردی که دعای افراد مستجاب نمی‌شود، چیست؟

«همه کارهای نیک و حتی جهاد در راه خدا، در مقایسه با امر به معروف و نهی از منکر، مانند قطره در برابر دریایی پهناور و عمیق است. خداوند سبحان اقوام پیش از شما را عذاب نکرد، مگر به دلیل اینکه امر به معروف و نهی از منکر را ترک کردند. پس بی‌خردان آنها را به دلیل انجام معصیت‌ها عذاب کرد و خردمندان را به دلیل نهی نکردن از زشتی‌ها».

۱- با توجه به سخن امام علی علیه السلام، امر به معروف و نهی از منکر از چه جایگاهی برخوردار است؟

۲- چرا خداوند اقوام پیشین را عذاب کرد؟

۳- مجازات افراد بی‌خرد و خردمندان اقوام پیشین در ترک امر به معروف و نهی از منکر چه بود؟

شخصی را تصور کنید که در جمع دیگران غیبت می‌کند. در جدول زیر نتایج نهی از منکر کردن و پیامد ترک آن را بنویسید.

اگر نهی از منکر نشود	اگر نهی از منکر بشود
فکر می‌کند کار خوبی انجام داده و انجام کار بد برایش عادت می‌شود.	او دیگر این گناه را حداقل در آن جمع انجام نمی‌دهد.
آبروی کسی که از او غیبت شده است، در میان جمع از بین می‌رود.	آبروی فرد غیبت شونده حفظ شده و فرصت اصلاح رفتار به او داده می‌شود.
کارهای زشت، زشتی خود را از دست می‌دهند و در جامعه رواج پیدا می‌کند.	از رواج کار نادرست و ناپسند در جامعه جلوگیری شده است.
کارهای زشت، زشتی خود را از دست می‌دهند و در جامعه رواج پیدا می‌کند.	دیگر کسی در چنین جمع‌هایی در غیاب کسی غیبت نخواهد کرد.

شیوه‌های امر به معروف و نهی از منکر

اگر مقداری گچ روی لباس شما ریخته باشد، چگونه آن را پاک می‌کنید؟
حالا اگر لباس شما با جوهر خودکار کثیف شده باشد، آیا باز هم می‌توانید با تکاندن لباس، آن را پاک کنید؟

هدف شما در هر دو حالت، پاک کردن لباس است؛ اما روش‌ها متفاوت‌اند!
هدف ما در نهی از منکر این است که انسان خطاکار به اشتباهاتش ادامه ندهد. گاهی همین که با دیدن یک گناه روی خود را برگردانیم و با فرد خطاکار به سردی رفتار کنیم، برای جلوگیری از آن اشتباه کافی است.

گاهی نیز شخص خطاکار متوجه زشتی رفتارش نیست؛ در این صورت ما باید با مهربانی و با برخورد خوب، او را متوجه اشتباهش کنیم و با احترام از او بخواهیم که دیگر آن خطا را تکرار نکند.
در بعضی موارد نیز برای اینکه ناراحتی خود را از انجام گناهی نشان دهیم، باید آنجا را ترک کنیم.

شیوه‌های امر به معروف و نهی از منکر را بنویسید.

آیا با این شیوه‌ها می‌توان همواره از انجام گناهان جلوگیری کرد؟
مثلاً آیا می‌توانیم با صحبت کردن با کسی که به خرید و فروش مواد مخدر می‌پردازد و بسیاری را گرفتار اعتیاد می‌کند، او را از تکرار این گناه بزرگ بازداریم؟
پس در چنین زمان‌هایی وظیفه ما چیست و باید چگونه عمل کنیم؟

خیر.

در چنین مواردی نه تنها امر به معروف و نهی از منکر اثری نخواهد داشت چه بسا خطراتی را متوجه شخص امر کننده و نهی کننده به دنبال خواهد داشت. پس بهتر است در موارد خاص و خطر آفرین از مجریان قانون (پلیس و ...) کمک بگیریم و خودسرانه اقدامی انجام نشود.

چند نکته مهم

- ۱- برای حفظ آبروی افراد، تا حد امکان نباید خطاهایشان را در حضور دیگران به آنها بازگو کنیم.
- ۲- برای اینکه تأثیر امر به معروف و نهی از منکر بیشتر شود، خوب است خودمان به آنچه دیگران را به آن توصیه می‌کنیم، عمل کنیم و کاری را که از آن نهی می‌کنیم، انجام ندهیم.
- ۳- هر امر به معروف و نهی از منکری، یک موفقیت است؛ زیرا اگر به نتیجه برسد، علاوه بر رسیدن به رضایت و پاداش الهی به اصلاح اطرافیان و جامعه خود کمک کرده‌ایم و اگر به نتیجه نرسد، به وظیفه خود عمل کرده‌ایم و از اجر و ثواب خداوند بهره برده‌ایم.

۱- امر به معروف و نهی از منکر در چه صورتی تأثیر بیشتر و بهتری دارد؟

۲- چرا هر امر به معروف و نهی از منکری، در هر صورت، یک موفقیت است؟

۳- در امر به معروف و نهی از منکر باید چه مواردی را رعایت نمود؟

فعالیت کلامی

یک بار دیگر به منکرهای صورت گرفته و معروف‌های ترک شده در ابتدای درس توجه کنید. به نظر شما راه امر به معروف و نهی از منکر در هر یک از این موارد چیست؟

...	عملی	۱- نخریدن چنین اجناسی و آگاه کردن دیگران
...	عملی و زبانی	۲- تذکر دادن به خانواده‌ها برای خاموش کردن آن
...	عملی و زبانی	۳- تذکر دادن جهت رعایت عفت کلام
...	عملی و زبانی	۴- محکم و استوار برخورد کردن و جلوگیری از انجام کار
...	زبانی	۵- تذکر دادن جهت درست کردن و جلوگیری از آلودگی